

Nr 198.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa tjänster vid kommunikationsverken; given Stockholms slott den 27 mars 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Sven Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 mars 1953.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson.

I skrivelser den 31 oktober 1952 resp. den 27 och 28 februari 1953 har generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och järnvägsstyrelsen framlagt förslag om antalet tjänster i högre lönegrader än Ca 25. Över framställningarna har statens lönenämnd avgivit utlåtanden den 3 februari resp. 13 och 17 mars 1953. Jag kommer i det följande att redovisa de olika förslagen samt att

därvid ange den ståndpunkt, som jag efter samråd med chefen för civildepartementet ansett mig böra taga till desamma.

För statens vattenfallsverks del har vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 20 januari 1953 framlagt förslag om antalet tjänster i motsvarande lönegrader. I utlåtande häröver den 12 februari 1953 har statens lönenämnd i viss utsträckning tillstyrkt förslagen. Jag återkommer härtill i det följande. Beträffande flertalet tjänster har lönenämnden däremot icke ansett sig kunna tillstyrka, att styrelsens förslag upptagas till separat bedömande. Lönenämnden har därvid erinrat om att nämnden i skilda sammanhang uttalat, att nämnden blivit övertygad om att behov föreligger av en allmän översyn av lönegradsplaceringen för de högre tjänsterna inom vattenfallsverket. För en sådan översyn — som lönenämnden finner angelägen — anser nämnden bl. a. den långt drivna differentieringen av tjänsterna på löneplan 2 tala.

Slutligen har telegrafstyrelsen i skrivelse den 25 februari 1953 hemställt om en allmän översyn av lönegradsplaceringen för de större kommunikationsverkens tjänstemän i ledande ställning. Statens lönenämnd har i utlåtande den 10 mars 1953 tillstyrkt framställningen.

Frågan om den av lönenämnden och telegrafstyrelsen förordade allmänna översynen av lönegradsplaceringen för de högre tjänsterna vid kommunikationsverken torde få prövas i annat sammanhang.

Postverket.

Av departementschefen tillstyrkta förslag. Generalpoststyrelsen har hemställt, att 1 postmästartjänst vid postkontoret i Storvik uppflyttas från Ca 25 till Ca 27 samt att tjänstebenämningen utrikesexpeditör införes i Ca 17 och Ca 15. Till stöd för förslagen anför styrelsen i huvudsak följande.

Postmästartjänsten. I skrivelse den 31 oktober 1952 med förslag rörande antalet tjänster i Ca 25 och lägre lönegrader anmälde styrelsen, att postkontoret i Ockelbo under år 1952 utbyts mot postexpedition. Det under detta postkontor tidigare lydande förvaltningsområdet har därvid så gott som helt tillförts postkontoret i Storvik, som därvid såväl poängmässigt som ur administrationssynpunkt nått en sådan storlek, att det bör utbytas mot postkontor av klass 27.

Utrikesexpeditörstjänsterna. Å utrikesexpeditionerna vid postkontoren Göteborg 1 och Malmö 1 samt Stockholms bangårdspostkontor ävensom vid järnvägsposten inom Södra distriktet finnas inrättade ett antal postassistents-tjänster i Ca 19 och vid nämnda tre expeditioner ett antal förste postexpeditörstjänster i Ca 17 för behandling av utrikes brevpost och utrikes paket. Styrelsen har beslutat, att för detta arbete skall användas för ändamålet särskilt utbildad personal ur brevbärarkarriären i stället för nu postassistents- eller postexpeditörsutbildad personal samt att tjänsterna i Ca 19 och Ca 17 skola — i den mån de ej erfordras av speciella skäl — indras och ersättas med tjänster i Ca 17 resp. Ca 15. Innehavare av dylik tjänst anser styrelsen böra benämnas utrikesexpeditör. Omorganisationen skall genom-

föras successivt med början under år 1953. Antalet utbyten av nämnt slag under året kan ej nu fixeras, eftersom detta blir beroende av den takt, i vilken omorganisationen kan genomföras. När tjänstebenenämningen utrikes-expeditör ej finns upptagen i tjänsteförteckningen för postverket och då styrelsen anser det vara angeläget att efter hand kunna tillsätta de nya tjänsterna med ordinarie innehavare, böra tjänstebenenämningarna utrikes-expeditör i Ca 17 och utrikesexpeditör i Ca 15 införas i tjänsteförteckningen för postverket.

De av styrelsen sålunda framförda förslagen, mot vilka statens lönenämnd icke funnit anledning till annan erinran än att lönenämnden ifrågasatt om icke tjänstetiteln expeditionsförman skulle kunna användas i stället för utrikesexpeditör, anser jag mig böra tillstyrka.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Generalpoststyrelsen har vidare föreslagit, att 2 postmästartjänster, den ena vid postkontoret Stockholm 5 och den andra vid postkontoret Karlstad 1, uppflyttas från Ca 29 till Ca 31, att 1 postmästartjänst vid postkontoret Göteborg 2 uppflyttas från Ca 25 till Ca 27 samt att 7 förste kontrollörstjänster vid postdirektionerna uppflyttas från Ca 25 till överkontrollörstjänster i Ca 27.

Statens lönenämnd har avstyrkt uppflyttningen av postmästartjänsten vid postkontoret Göteborg 2 och uppflyttningen av de sju förste kontrollörstjänsterna men tillstyrkt styrelsens förslag i övrigt. Reservation mot lönenämndens beslut har avgivits av ordföranden och två ledamöter beträffande uppflyttningen av postmästartjänsterna vid postkontoren Stockholm 5 och Karlstad 1 samt av en suppleant beträffande uppflyttningen av de sju förste kontrollörstjänsterna.

För egen del finner jag styrelsens ifrågavarande förslag icke föranleda annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd att tillstyrka desamma.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag föreslagit bör i den av riksdagen fastställda personalförteckningen antalet postmästare i Ca 27 ökas från 54 till 55.

I tjänsteförteckningen bör utrikesexpeditör införas i Ca 17 och Ca 15.

Å Kungl. Maj:t torde få ankomma att i den av Kungl. Maj:t fastställda personalförteckningen minska antalet postmästare i Ca 25 från 78 till 77.

Telegrafverket.

Av departementschefen tillstyrkta förslag. Telegrafstyrelsen har föreslagit, att följande tjänster uppflyttas i lönegrad, nämligen

1 byrådirektörstjänst på tekniska byråns stationsutvecklingsavdelning från Ca 33 (Cs 13) till avdelningsdirektörstjänst i Cp 13,

1 byrådirektörstjänst på personal- och kanslibyråns personalavdelning från Ca 31 till Ca 33,

1 ingenjörstjänst på tekniska byråns stationsutvecklingsavdelning från Ca 27 till byråingenjörstjänst i Ca 29,

1 ingenjörstjänst på radiobyråns avdelning för rundradio samt anläggning och drift från Ca 25 till Ca 27 samt

1 telegrafkommissariatstjänst i Piteå från Ca 25 till Ca 27.

Till stöd för förslagen har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Avdelningsdirektörstjänsten. Den 1 oktober 1952 genomfördes en omorganisation av tekniska byrån, innebärande att förutvarande stationsavdelningens uppdelades på en stationsprojekterings- och en stationsutvecklingsavdelning. Den föreslagna avdelningsdirektörstjänsten är avsedd för föreståndaren för sistnämnda avdelning. Denna avdelning har att svara för det på tekniska byrån ankommande mycket betydelsefulla forsknings- och utvecklingsarbetet inom det automat- och stationstekniska området. De huvudsakliga ärendegrupperna äro trafikforskning jämte rådgivning och utredningar i trafiktekniska frågor, allmänna tekniska utredningar, patentärenden, utveckling av lokal- och närtrafikutrustningar, telegraf- och telexanläggningar, abonnentväxlar, telefonapparater, väljare, reläer samt riksförmedlingsutrustningar och övriga utrustningar för fjärrtrafik. Till avdelningen hör vidare ett ritkontor, vilket delvis är gemensamt för stationsprojekterings-, stationsutvecklings- och transmissionsavdelningarna, jämte provrum och experimentverkstad — den sistnämnda delvis gemensam för hela tekniska byrån — där tillverkning av provmodeller för teletekniska och mekaniska nykonstruktioner samt provning av teletekniska utrustningar äger rum. Den mycket krävande och ansvarsfulla uppgiften att förestå stationsutvecklingsavdelningen har styrelsen anförtrott en tjänsteman, som den 1 januari 1953 erhållit en i samband med tjänsteförteckningsrevisionen inrättad byrådirektörstjänst i Ca 33, avsedd för en av föreståndarna för stationsavdelningens sektioner. En byrådirektörstjänst i Ca 33 bör sålunda utbytas mot en avdelningsdirektörsbefattning i Cp 13.

Byrådirektörstjänsten. Den 1 juli 1952 omorganiserades dåvarande kansli-byrån till en personal- och kanslibyrå. Därvid centraliserades till den nya byrån samtliga hos styrelsen förekommande personalärenden. Den föreslagna byrådirektörstjänsten i Ca 33 är avsedd för föreståndaren för byråns personalavdelning. Å denna avdelning handläggas byråns alla personalärenden, med undantag för kollektivavtalsfrågor samt ärenden rörande rekryteringen och personalens utbildning ävensom personalvårdsfrågor. Arbetet på avdelningen, vilken är den till omfånget största och den mest arbetstygda av byråns avdelningar, är fördelat på tre sektioner, nämligen en för allmänna personalärenden, en för löpande individuella personalfrågor samt en för avskeds- och pensionsärenden. På grund av berörda organisatoriska omläggning beträffande personalärendenas handläggning ha de förutsättningar, under vilka den nuvarande lönegradsplaceringen för här omhandlade befattningshavare faststälts, i grunden förändrats, i det att en väsentlig stegring — såväl i kvalitativt som i kvantitativt hänseende — i de på honom vilande göromålen skett. Utöver tidigare arbetsuppgifter, på vilka den nu gällande placeringen i lönegrad baserats, har befattningshavaren nämligen anförtrotts skötseln av förut å andra byråer och avdelningar inom styrelsen handlagda, både omfattande och viktiga ärendegrupper. Styrelsen syftar härvid på ärenden rörande nya och ändrade anställningsvillkor för icke löneplansanställda tjänstemän och för kontraktsanställd personal m. fl., på avskeds- och pensionsärendena samt på de löpande individuella personalärendena avse-

ende såväl personal hos styrelsen som — i den mån icke dessa ärenden behandlas av styrelsen underlydande myndighet — personalen inom distrikts- och lokalförvaltningen. Omfattningen av de för befattningshavare nyttillkomna ärendesgrupperna belyses därav, att antalet tjänstemän vid telegrafverket den 1 januari 1952 utgjorde 23 723, varav 1 012 placerade hos styrelsen; antalet kontraktsanställda växelstationsföreståndare uppgick vid samma tidpunkt till 4 434. Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla att, för att byråns chef skall erhålla nödig avlastning i arbetet, den nu ifrågakvarande avdelningsföreståndaren måste i stor utsträckning självständigt svara för göromålen inom sitt område. Befattningen ställer därför på dess utöfvare särskilda krav inte endast på kunskande utan även i fråga om omdöme samt förmåga att taga initiativ och ansvar. När under sommaren 1953 den befattningshavare å byrån, vilken hittills fungerat såsom byråchefens ställföreträdare och vikarie, avgår med pension, kommer även den funktionen att åvila här omhandlade byrådirektör.

Byråingenjörstjänsten. Å tekniska byråns stationsutvecklingsavdelning finns en sektion för automatiska lokalstationer, telexanläggningar, telefonapparater och abonnentanläggningar. Vid denna sektion leder en ingenjör i Ca 27 utvecklingsarbeten berörande lokalstationer av s. k. koordinatväljarsystem. Under senare år har vid telegrafverket utvecklats ett svenskt koordinatväljarsystem enligt moderna »markör»-principer, särskilt lämpat för mindre stationer. Aktuell och av stor ekonomisk betydelse är nu bl. a. utveckling av ett för större stationer lämpat koordinatväljarsystem. Detta arbete kräver som ledare en ingenjör med mångårig erfarenhet inom automatisk telefoni, stor uppslagsrikedom och förmåga till självständig konstruktionsverksamhet. Förutom nämnda konstruktionsverksamhet hör till befattningen frågor berörande landsautomatisering ävensom utveckling av utrustningar för abonnenters kontroll av helautomatiska rikssamtal. Befattningshavaren tjänstgör därjämte som ställföreträdare för sektionsföreståndaren (byrådirektör i Ca 33) och måste som sådan vara väl insatt i och kunna handlägga alla inom sektionen förekommande arbetsuppgifter.

Ingenjörstjänsten. Rundradioväsendet i vårt land befinner sig i stark utveckling. Samtidigt med att de trådlösa sändarstationerna äro föremål för modernisering och utbyggnad till högre effekter bedrivs arbetet med anläggande av ett nät för högfrekvent distribution av rundradioprogrammet över telefonledningar, det s. k. trådradionätet. Detta nät är i första hand avsett att utbyggas för ca 700 000 licensinnehavare, som av skilda anledningar ej ha tillfredsställande mottagning från trådlösa sändare. Planläggningen i stort av trådradioutbyggnaden har tidigare åvilat en byråingenjör (Ca 29), som förestått den för arbetena i fråga särskilt inrättade s. k. trådradioexpeditionen. I och med omorganisation av radiobyrån och radiodistriktet har nämnda byråingenjör den 1 januari 1953 tilldelats även andra, mera centrala arbetsuppgifter inom radiobyrån. Planeringsarbetet för trådradio åvilar på grund därav numera i avsevärt större omfattning än tidigare en på avdelningen placerad ingenjör i 25 lönegraden. Denne har sålunda att i samråd med telegrafverkets driftsavdelning utarbета planer för trådradioarbetenas utförande i hela landet. Han har därvid att i stor utsträckning företaga resor till olika platser i landet för rekognoscering av de tekniska förutsättningarna för trådradionätens uppbyggnad och att på basis av dessa uppgifter projektera de olika näten. Han har slutligen att förhandla med driftsavdelningens olika sektioner beträffande de närmare direktiven för anläggningsarbetena. Av den för dessa planeringsuppgifter ansvarige befattningshavaren erfordras ingående kännedom om de tekniska förutsättningarna för trådradiodistributionen i olika delar av landet.

Telegrafkommissariatjänsten. För samtliga stationer, som nu tillhöra klass 25, utgör den procentuella ökningen av poängtalerna efter den allmänna klassificeringen den 1 juli 1948 i medeltal 31,8. Centralstationen i Piteå hade vid nämnda tidpunkt ett poängtal av 782. Enligt senaste trafiksiffror har poängtalet stigit till 1 076, alltså en ökning med 37,6 procent. Det lägsta poängtalet för stationer, som nu tillhöra klass 27, var enligt senaste trafiksiffrorna 1 045.

De av styrelsen sålunda framförda förslagen, mot vilka statens lönenämnd icke funnit anledning till erinran, anser jag mig böra tillstyrka.

I anslutning härtill anser jag mig böra erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 6 mars 1953 resp. denna dag medgivit, att vid telegrafverket må tills vidare finnas en avdelningsdirektörstjänst i Cs 13 för föreståndaren för tekniska byråns stationsutvecklingsavdelning samt en byrådirektörstjänst i Ce 33 för föreståndaren för personal- och kanslibyråns personalavdelning. Vid bifall till styrelsens av mig nu tillstyrkta förslag bortfalla dessa tjänster den 1 juli 1953.

Därjämte torde böra framhållas, att Kungl. Maj:t i förstnämnda beslut föreskrivit att lönegradsplaceringen av tjänsten som föreståndare för tekniska byråns stationsprojekteringsavdelning, för närvarande Cp 13, skall vid nuvarande innehavarens avgång från tjänsten upptagas till omprövning.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Telegrafstyrelsen har vidare föreslagit, att följande tjänster uppflyttas i lönegrad, nämligen

1 byrådirektörstjänst på driftsbyråns rationaliseringsavdelning från Cp 10 till avdelningsdirektörstjänst i Cp 13,

1 byggnadschefstjänst på kabelkontoret från Cp 10 till Cp 13,

1 överinspektörstjänst på driftsbyråns avdelning för den tekniska tjänsten från Cp 10 till Cp 13,

2 byrådirektörstjänster, den ena på driftsbyråns undervisningsanstalt och den andra på tekniska byråns stationsprojekteringsavdelning, från Ca 31 till Ca 33,

1 förste byråsekreterartjänst på driftsbyråns avdelning för trafiktjänsten från Ca 29 till byrådirektörstjänst i Ca 31,

1 kameralintendentstjänst på ekonomibyråns bokförings- och kassaavdelning från Ca 29 till byrådirektörstjänst i Ca 31,

2 ingenjörstjänster, den ena på tekniska byråns stationsprojekteringsavdelning och den andra på verkstadsbyråns ritkontor, från Ca 27 till byråingenjörstjänster i Ca 29,

1 förste byråsekreterartjänst på utländska kontrollen inom ekonomibyrån från Ca 27 till Ca 29,

2 ingenjörstjänster, den ena på Stockhoms landssektion och den andra på kabelkontoret, från Ca 27 till linjeingenjörstjänster i Ca 29,

3 telegrafkommissariatjänster i Luleå resp. Mora och Skövde från Ca 27 till Ca 29,

2 överkontrollörstjänster, den ena på Malmö centralstation och den andra på Stockholms telegrafstation, från Ca 27 till trafikinspektörstjänster i Ca 29,

11 ingenjörstjänster, därav en på driftsbyrån, två på förrådsbyrån, en på tekniska byrån, provningsanstalten, sex på tekniska byrån, stationsutvecklingsavdelningen, och en på kabelkontoret, från Ca 25 till Ca 27,

3 telegrafkommissarietjänster i Södertälje resp. Karlshamn och Katrineholm från Ca 25 till Ca 27 samt

8 kontrollörstjänster från Ca 25 till överkontrollörstjänster i Ca 27.

Statens lönenämnd har avstyrkt samtliga ifrågavarande förslag.

Beträffande den föreslagna uppflyttningen av överinspektörstjänsten på driftsbyråns avdelning för den tekniska tjänsten från Cp 10 till Cp 13 erinrar lönenämnden, att denna avdelning och anläggningsavdelningen den 1 januari 1953 sammanslagits till en avdelning. Föreståndaren för den sammanslagna avdelningen har erhållit den till uppflyttning föreslagna överinspektörstjänsten i Cp 10, som av 1949 års tjänsteförteckningskommitté avsetts för den tidigare avdelningen för den tekniska tjänsten. För anläggningsavdelningen inrättades i samband med tjänsteförteckningsrevisionen en tjänst i Ca 33 och en tjänst i Ca 31. Då tjänsten i Ca 33, vilken för närvarande är vakant, inrättats under andra förutsättningar än de nu gällande, bör den enligt lönenämndens mening ersättas av tjänst i lägre lönegrad.

För egen del finner jag styrelsens ifrågavarande förslag icke föranleda annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd att tillstyrka desamma.

I anledning av vad lönenämnden anfört rörande tjänsten i Ca 33 på driftsbyråns tidigare anläggningsavdelning förordar jag, att tjänsten hålles vakant i avvaktan på närmare utredning om löneställningen.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag föreslagit böra följande ändringar vidtagas i den av riksdagen fastställda personalförteckningen, nämligen ökning av antalet avdelningsdirektörer i Cp 13 från 3 till 4, minskning av antalet byrådirektörer i Ca 31 från 26 till 25, ökning av antalet byråingenjörer i Ca 29 från 17 till 18 och ökning av antalet telegrafkommissarier i Ca 27 från 25 till 26.

Å Kungl. Maj:t torde få ankomma att i den av Kungl. Maj:t fastställda personalförteckningen minska antalet ingenjörer i Ca 25 från 89 till 88 och antalet telegrafkommissarier i Ca 25 från 29 till 28.

Statens järnvägar.

Vissa organisationsförslag. Järnvägsstyrelsen har föreslagit, att godstaxe- och persontaxebyråerna sammanslås till en kommersiell byrå samt att en ny elektrosektionsindelning genomföres.

Järnvägsstyrelsen. I enlighet med beslut vid fjolårets riksdag ha gods- trafik- och persontrafikbyråerna sammanslagits till en trafikbyrå. I anslutning till riksdagens uttalande i fjol anser styrelsen, att godstaxe- och person- taxebyråerna den 1 juli 1953 böra sammanslås till en byrå, benämnd k o m m e r s i e l l a b y r å n. Vid nämnda tidpunkt kommer den nuvarande che- fen för persontaxebyrån att helt tagas i anspråk för vissa särskilda uppdrag.

Sammanförandet av taxebyråerna skulle bidra till realisering av det vik- tiga önskemålet om en koncentrerad av arbetet inom järnvägsstyrelsen till ett färre antal ledande personer.

Härutöver får styrelsen framhålla, att vid de revisioner av de ordinarie taxorna, som fordra Kungl. Maj:ts godkännande, det vid beredningen och utarbetandet av förslagen härtill inom styrelsen vore avgjort fördelaktigare, om den däri ingående relativa avvägningen mellan gods- och persontrafikens intressen kunde ske i samråd med chefen å en för båda trafikslagen gemen- sam byrå.

Utvecklingen inom landets kommunikationsväsende har för statens järn- vägars vidkommande lett till ett accentuerat behov av å ena sidan i möj- ligaste mån rationella ordinarie taxor och å andra sidan en mera flexibel tillämpning i praktiken av dessa taxor. Nya former för fraktnedsättningar och fraktavtal, nya anordningar inom reselivet och nya typer för biljett- rabatter måste ständigt prövas och övervägas, åtgärder vilka var för sig får direkt återverkan på statens järnvägars ekonomi. Medan ekonomibyrån handhar de ordinarie taxorna samt löpande taxeärenden av större ekono- misk räckvidd i visst samråd med taxebyråerna och dessutom bär ansvaret för den ekonomiska planeringen och koordineringen av de företagsmäs- siga åtgärderna på längre sikt, åvilas taxebyråerna den praktiska tillämp- ningen av taxorna. På grund av den växelverkan, som sålunda alltid upp- står mellan dessa verksamhetsområden, torde det vara uppenbart, att först om de praktiska taxeärendena få beredas inom en byrå, förutsättningar skapas för en principiellt likartad handläggning av desamma i den av ekono- mibyrån givna målsättningens anda. Den samlade ekonomiska överblick inom taxeväsendet, som den med ökade befogenheter försedde chefen för de sammanslagna taxebyråerna finge, skulle även vara till fördel vid de över- läggningar inför generaldirektören, som tid efter annan påkallas för dryf- tande av nya idéer och initiativ inom taxeväsendet av vittgående ekonomisk innebörd.

Beträffande lönegradsplaceringen för den sålunda föreslagna kommersi- ella byråns chef anser styrelsen, att följande omständigheter böra beaktas.

Före år 1941 hade de särskilda fraktavtalen (fraktnedsättningsärendena) handlagts å ett särskilt godsfraktkontor, vars chef hade föredragningsskyl- dighet direkt inför generaldirektören. Med bildandet år 1941 av nuvarande godstaxe- och persontaxebyråerna ur de tidigare inrikes och utrikes taxe- byråerna upphörde godsfraktkontoret, och fraktnedsättningsärendena över- flyttades till godstaxebyrån, varvid förutsattes att chefen för denna byrå i större utsträckning skulle självständigt avgöra dessa ärenden och därmed avlasta generaldirektörens arbetsbörda.

I verkligheten utbildade sig också mycket snart den praxis, att chefen för godstaxebyrån självständigt svarar för besluten i den mängd fraktnedsätt- ningsärenden (ca 1 500 per år) som förekomma vid statens järnvägar. En- dast i ett fåtal fall av principiell eller större ekonomisk betydelse föredra- gas ärendena för generaldirektören.

Den genom fraktnedsättningsförfarandet i praktiken förda fraktpolitiken har vid flercaldiga tillfällen av olika organ och korporationer framhållits som synnerligen betydelsefull, ej endast för statens järnvägars ekonomi, utan genom sina återverkningar även för hela landets fraktmarknad och för näringslivets utveckling. I berört hänseende intar ifrågavarande byråchef följaktligen redan nu en nyckelställning av stor vikt inom kommunikationsväsendet.

Med hänsyn härtill och till den vidgade befogenhet inom ett område av vital betydelse för statens järnvägars ekonomi, som bl. a. avses böra tillkomma chefen för den nya kommersiella byrån, liksom till den ökade arbetsbörda med ty åtföljande ansvar, som även uppstår för honom, anser styrelsen, att han icke bör placeras i lägre lönegrad än Cp 15.

Beträffande elektrosektionsindelningen anför styrelsen följande.

Då linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalle elektrifierades, inrättades icke någon särskild elektrosektion å VI distriktet. Bandelarna införlivades i stället provisoriskt med II distriktets elektrosektion i Göteborg i avvaktan på besked om den fortsatta elektrifieringen av VI distriktets järnvägsnät. Beslut har sedermera (år 1950) fattats om elektrifiering av linjerna Alvesta—Karlskrona och Emmaboda—Kalmar och framdeles torde beslut komma att fattas även beträffande linjen Borås—Alvesta. Elektrifieringsarbetena å linjerna Alvesta—Karlskrona och Emmaboda—Kalmar pågå och frågan om elektrodriftens organisation på VI distriktet har blivit aktuell.

I anledning därav har styrelsen låtit göra en utredning beträffande elektrodriftens organisation över hela statens järnvägar. I avvaktan på resultatet av denna utredning höjdes i samband med tjänsteförtekningsrevisionen tjänsteställningen endast för de elektrosektionsföreståndare, som med visshet kunde förutses komma att finnas kvar. Dessa inplacerades, liksom andra sektionsföreståndare, i 33 lönegraden, medan elektrosektionsföreståndarna i Nässjö, Umeå och Kiruna behölls i 29 lönegraden, enär ovisshet rådde om dessa sektioners framtida omfattning. En annan anledning till att så skedde var, att man på grund av elektrosektionernas ringa antal icke kunde räkna med relativt snabb reglering av ett eventuellt överskott på elektrosektionsföreståndare.

Den nyssnämnda utredningen har påvisat lämpligheten av bl. a. följande ändringar av den hittillsvarande eller tidigare diskuterade organisationen av elektrodriften.

En ny elektrosektion bör snarast inrättas med huvudort i Borås. Den bör omfatta den nuvarande elektrosektionen i Nässjö, driftcentralen i Sjömarken med tillhörande underhållsområde, som för närvarande tillhör II distriktet, och belysningsunderhållsområdena i Borås, Växjö, Kalmar och Halmstad, vilka nu sortera under telegrafingenjören i Borås.

Vid förläggning av en distriktshuvudort till Gävle måste en elektrosektion inrättas där. Till denna bör hänföras större delen av nuvarande VII distriktets elektrosektion och i huvudsak de delar av förutvarande Storviks elektrosektion, som vid den siste sektionsföreståndarens förflyttning till annan tjänst provisoriskt införlivades med elektrosektionen i Östersund.

Elektrosektionerna i Umeå och Kiruna böra bibehållas med hänsyn till de särskilda förhållanden, som äro förknippade med de stora avstånden i Norrland och — för Kirunas vidkommande — trafiken på malmbanan, samt

— för Umeås vidkommande — beslutade banelektrifieringar. Vad särskilt angår elektrosektionen i Kiruna må anföras, att denna sektionens föreståndare redan nu har en väsentligt större arbetsbörda än vad sektionens poängtal utvisar. Den pågående upprustningen av malmbanan har nämligen medfört en mångfald elektrotekniska anläggningsarbeten, vilka på grund av det stora avståndet från elektrifieringsorganisationens ledning i Nässjö i stor utsträckning måste övervakas och ledas av elektroingenjören i Kiruna. Dessa arbeten leda till en bestående höjning av sektionens poängtal, vilket även blir fallet, då beslutade elektrifieringsarbeten inom Umeå blivande elektrosektion slutförts.

I samband med förenämnda utredning har elektrosektionernas inbördes storleksordning poängberäknats med utgångspunkt från de elektriska underhållsområdenas blivande omfattning. Beräkningen har givit följande poängtal, nämligen för Stockholm 81 600, för Örebro 66 800, för Göteborg 69 700, för Kristinehamn 42 700, för Malmö 68 700, för Gävle (efter sammanslagningen av IV och VII distrikten) 53 400, för Östersund 42 900, för Luleå 33 300, för Kiruna 26 600 (efter ökning ca 35 000), för Umeå 31 500 (efter ökning ca 36 000) och för Borås 53 400.

Med hänsyn till omfattningen av den föreslagna elektrosektionen i Borås bör densamma förestås av elektroingenjör i 33 lönegraden. För elektrosektionsföreståndarna i Kiruna och Umeå synes däremot placering i 31 lönegraden vara tills vidare tillräcklig. Den spaltning av elektroingenjörstjänsterna på två lönegrader som sålunda föreslås, har motsvarighet i den uppdelning på två lönegrader, som skett beträffande trafikinspektörsbefattningarna, i det att trafikinspektörerna för bildriften, vilka även ha karaktär av sektionsföreståndare, inplacerats i 31 lönegraden.

För den behövliga elektroingenjörsbefattningen i Ca 33 kan disponeras en för närvarande vakant trafikinspektörsbefattning vid 36 trafiksektionen Skara, som blir obehöblig i samband med pågående omorganisation av distrikts- och sektionsledningen. De båda elektroingenjörsbefattningarna i Ca 31 böra däremot nyinrättas. Vid bifall härtill kunna tre elektroingenjörstjänster i Ca 29 indragas.

Statens lönenämnd. Mot den föreslagna lönegradsplaceringen i Cp 15 av chefen för den nya kommersiella byrån har lönenämnden ansett sig icke böra framställa någon erinran. Lönenämnden ifrågasätter emellertid, huruvida byråchefstitein bör användas för tjänsten.

Vad styrelsen i övrigt föreslagit har icke föranlett särskilt uttalande från lönenämndens sida.

Departementschefen. Järnvägsstyrelsens förslag om sammanslagning av godstaxe- och persontaxebyråerna till en kommersiell byrå ansluter till de uttalanden, som i fjol gjordes vid statsmakternas behandling av den då aktuella frågan om sammanslagning av godstrafik- och persontrafikbyråerna till en trafikbyrå. Förslaget föranleder icke någon erinran från min sida.

Ej heller finner jag anledning till erinran mot den av styrelsen föreslagna elektrosektionsindelningen vid statens järnvägar.

Chefen för den kommersiella byrån bör placeras som byråchef i Cp 14, d. v. s. samma löneställning som i fjol fastställdes för chefen för trafikbyrån.

Styrelsens förslag om utbyte av en trafikinspektörstjänst i Ca 33 mot en elektroingenjörstjänst i samma lönegrad liksom förslaget om två elektroingenjörstjänster i Ca 31 anser jag mig böra tillstyrka.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör antalet byråchefstjänster i Ca 37 minskas med två och antalet elektroingenjörstjänster i Ca 29 med tre.

Övriga av departementschefen tillstyrkta förslag. Järnvägsstyrelsen har föreslagit, att följande tjänster uppflyttas i lönegrad, nämligen

överdirektörs- och souschefstjänsten från Cp 18 till Cp 21,

1 förste byråsekreterartjänst på trafikbyråns godsvagnsavdelning från Ca 29 (Ce 31) till byrådirektörstjänst i Ca 31,

1 verkstadsingenjörstjänst vid huvudverkstaden i Örebro från Ca 29 till Ca 31 och

1 ingenjörstjänst vid Nässjö lokstation från Ca 27 till maskiningenjörstjänst i Ca 29.

Därjämte föreslår styrelsen, att 1 förste byråsekreterartjänst inrättas på trafikbyråns godsvagnsavdelning.

Till stöd för förslagen har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Överdirektörs- och souschefstjänsten. Genom beslut den 18 november 1952 har åt överdirektören och souschefen uppdragits att — utöver vad i detta avseende tidigare bestämts — i generaldirektörens ställe avgöra följande ärenden:

tillsättning av ordinarie tjänster, förordnande av extra ordinarie och extra tjänstemän, allt i högst 29 lönegraden, såväl i styrelsen som vid driftsavdelningen, huvudverkstäderna och förrådsavdelningen,

yttranden till Kungl. Maj:tt över besvär i utnämningsfrågor, avseende tjänster i högst 29 lönegraden samt med vissa undantag

de ärenden i övrigt, i vilka beslut tidigare fattats av generaldirektören efter föredragning av överdirektören och cheferna för samtliga icke-tekniska byråer och självständiga kontor.

Det synes styrelsen uppenbart, att den ökning av överdirektörens och souschefens redan omfattande arbetsuppgifter, som härmed inträtt, och den vidgade befogenhet, som samtidigt tillkommit honom och medfört ett påtagligt gynnsamt resultat, utan tvekan motivera den uppflyttning av tjänsten från Cp 18 till lägst Cp 21, varom styrelsen tidigare ingivit förslag.

Byrådirektörstjänsten. Före den 1 juli 1952 fanns å dåvarande godstrafikbyrån en byrådirektörsbefattning i Ca 31. Innehavaren av denna befattning var förutom byråchefens närmaste man och ställföreträdare jämväl föreståndare för byråns vagnavdelning. Byråns båda övriga avdelningar hade som föreståndare tjänstemän i Ca 30, en förste trafikinspektör å transportlednings- och tidtabellsavdelningen samt en förste byråsekreterare på transportavdelningen. Den 1 juli 1952 höjdes byrådirektörsbefattningen till Ca 33 och befattningarna i Ca 30 till byrådirektörstjänster i Ca 31. På grund av ökade arbetsuppgifter inom byrån hade emellertid redan tidigare under året den anordningen på försök vidtagits, att byråchefens närmaste man och ställföreträdare erhållit uppdrag att självständigt handha vissa ärenden — detta för att minska byråchefens omfattande arbete — och samtidigt befriats från föreståndarskapet för vagnavdelningen. Som föreståndare för denna placerades då byrådirektörens närmaste man, en förste byråsekreterare i Ca 29.

Han innehar för närvarande förordnande som extra ordinarie byrådirektör i Ce 31.

Då föreståndarna för godstrafikbyråns — numera trafikbyråns godstrafikdel — samtliga tre avdelningar under alla förhållanden böra vara jämställda i lönegradshänseende, har styrelsen ansett sig böra hemställa om ordinarie byrådirektörsbefattning i Ca 31 för sistnämnde extra ordinarie byrådirektör.

Verkstadsingenjörstjänsten. Denna tjänst är avsedd för den avdelningsföreståndare vid huvudverkstaden i Örebro, som närmast ansvarar för dels underhåll av elektrolok, el-drivna rälsbussar, transformatorer etc. och från statens järnvägars samtliga linjer insänd elektrisk utrustning av vitt skilda slag, dels för verkstadens samtliga fasta elektriska anläggningar. Den nuvarande befattningen i Ca 29 inrättades år 1949. Från denna tid har arbetsomfattningen ökat med minst 35 procent, vartill kommer, att arbetet i ännu högre grad ökat kvalitativt bl. a. genom det nytillkomna underhållet av den genom förstatligandet övertagna materielen, som i regel saknar standardiserade detaljer och icke minst genom tillkomsten av helt nya loktyper, vilkas konstruktion högst avsevärt skiljer sig från de äldre lokens. I rationaliseringssyfte kommer ifrågavarande avdelning att senare under innevarande år tillföras även televerkstaden, som lyder under annan avdelningsföreståndare. Det är självfallet, att för dessa krävande och ansvarsfulla uppgifter erfordras en speciellt och under många år utbildad avdelningschef med stor kunnsighet inom förevarande områden.

Maskiningenjörstjänsten. De förslag av 1949 års tjänsteförteckningskommitté, som förelades 1952 års värriksdag, omfattade icke lokstationsföreståndarnas tjänster, enär en pågående klassificering av lokstationerna då ännu icke avslutats. Den kommitté, som hade att utreda frågan om lokstationernas klassificering, avlämnade sitt betänkande i september 1952. De därvid framlagda förslagen skulle, därest de hade fullständigt genomförts, ha medfört höjning i grad av ett stort antal lokstationsföreståndartjänster. Vid förhandlingar, som redan samma månad fördes mellan tjänsteförteckningskommittén och berörd personalorganisation angående lokstationsföreståndarnas i högst Ca 22 lönegradsplacering, träffades överenskommelse innebärande höjning av 17 lokmästartjänster i Ca 20 till Ca 22. Övriga föreslagna höjningar, däribland av befattningarna för de största lokstationernas föreståndare, ha däremot icke varit föremål för närmare prövning. Den förutnämnda utredningen visar, att Nässjö lokstation inom 10 maskinsektionen har sådan storlek, att föreståndarens befattning bör höjas från nuvarande 27 till 29 lönegraden. Till belysande av detta förhållande må ur klassificeringsbetänkandet anföras följande poängvärden för de största lokstationerna — föreståndarens lönegradsplacering anges inom parentes — nämligen Hagalund 1702 (Ca 29), Sävenäs 1098 (Ca 29), Malmö 960 (Ca 29), Nässjö 906 (Ca 27), Halmstad 663 (Ca 27) och Svartön 658 (Ca 27). Redan dessa siffror med en markerad poänggräns vid Nässjö torde klart visa, att Nässjö tillhör den grupp av lokstationer, vars föreståndare böra vara placerade i 29 lönegraden. Lokstationen i fråga är dessutom centralpunkt för lokrörelsen på de sex trafikstarka linjer, som beröra Nässjö. Genom dess avskilda läge i förhållande till sektionens huvudort Malmö har föreståndaren icke samma möjlighet till omedelbart samråd med maskinsektionsföreståndaren som lokstationsföreståndarna exempelvis i Stockholm, Göteborg och Malmö, där sektionföreståndaren finnes på platsen. Denna omständighet ställer särskilda krav på lokstationsföreståndarens i Nässjö förmåga att handla självständigt. Härtill kommer, att nu ifrågavarande lokstationsföreståndare på grund av

10 maskinsektionens storlek och avståndet från sektionshuvudorten blivit ålagd vissa uppgifter, som eljest tillkomma en maskinsektionsföreståndare.

Förste byråsekreterartjänsten. Ifrågavarande tjänst är avsedd för närmaste mannen till föreståndaren för trafikbyråns godsvagnsavdelning, tillika ställföreträdare för föreståndaren. Det är avsett, att han förutom sina funktioner i angivna egenskap skall fullgöra uppgifter av mera kvalificerad art. Bl. a. skall han bereda vagnavdelningens utlandsärenden, främst sådana som falla inom Internationella järnvägsunionens arbetsområde, och ärenden som röra vagnsamtrafiken med utlandet och de utländska vagnavtalen. Han skall i egenskap av byråns representant deltaga i konferenser i Sverige och utlandet, där internationella godstrafikfrågor och särskilt vagnfrågor behandlas. Befattningens placering i Ca 27 anses därför väl motiverad. Samma tjänsteställning innehaves redan av byrådirektörernas närmaste män och ställföreträdare å byråns två andra avdelningar inom godstrafikdelen.

De av styrelsen sålunda framförda förslagen, mot vilka statens lönenämnd icke funnit anledning till erinran, anser jag mig böra tillstyrka.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Järnvägsstyrelsen har vidare föreslagit uppflyttning av följande tjänster, nämligen 1 byråchefstjänst på trafikbyrån från Cp 14 till Cp 15, 1 stationsinspektorstjänst i Ånge från Ca 29 till Ca 31 och 1 ingenjörstjänst vid verkstaden i Hälsingborg från Ca 25 till Ca 27.

Statens lönenämnd har tillstyrkt uppflyttning av byråchefs- och stationsinspektorstjänsterna men avstyrkt uppflyttningen av ingenjörstjänsten. Mot lönenämndens beslut beträffande stationsinspektorstjänsten har ordföranden och två ledamöter reserverat sig.

För egen del finner jag styrelsens ifrågavarande förslag icke föranleda annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd att tillstyrka desamma.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag föreslagit böra följande ändringar vidtagas i den av riksdagen fastställda personalförteckningen, nämligen uppflyttning av överdirektören och souschefen från Cp 18 till Cp 21, ökning av antalet byråchefer i Cp 14 från 1 till 2, minskning av antalet byråchefer i Ca 37 från 6 till 4, ökning av antalet elektroingenjörer i Ca 33 från 8 till 9, minskning av antalet trafikinspektörer i Ca 33 från 39 till 38, ökning av antalet byrådirektörer i Ca 31 från 46 till 47, införande av 2 elektroingenjörer i Ca 31, ökning av antalet verkstadsingenjörer i Ca 31 från 2 till 3, uteslutning av elektroingenjör i Ca 29, minskning av antalet förste byråsekreterare i Ca 29 från 17 till 16, ökning av antalet maskiningenjörer i Ca 29 från 4 till 5, minskning av antalet verkstadsingenjörer i Ca 29 från 10 till 9, ökning av antalet förste byråsekreterare i Ca 27 från 32 till 33 och minskning av antalet ingenjörer i Ca 27 från 96 till 95.

Statens vattenfallsverk.

Av departementschefen tillstyrkta förslag. Vattenfallsstyrelsen har föreslagit, att en tjänst som teknisk direktör inrättas i Cp 18 för chefen för vattenbyggnadstekniska byrån, att en överingenjörstjänst i Cp 18, avsedd för chefen för elektrobyggnadsbyrån, omändras till tjänst som teknisk direktör i samma lönegrad samt att en överingenjörstjänst i Cp 15 inrättas för chefen för vattenbyggnadstekniska byråns konstruktionsavdelning. Till stöd för förslagen anför styrelsen följande.

Tjänsterna som teknisk direktör. I personalförteckningen är för chefen för vattenbyggnadstekniska byrån uppförd en byggnadsöverdirektörstjänst i Cp 18. Tjänsten hålles för närvarande vakant och chef för byrån är en överingenjör i Cs 18 (Ca 33), förordnad t. o. m. den 30 juni 1953. När byråns nuvarande organisation genomfördes den 1 juli 1947, skedde detta i form av ett provisorium. I anledning härav inrättades byggnadsöverdirektörstjänsten endast för en tid av sex år räknat fr. o. m. den 1 juli 1947. Under de gångna åren har denna organisation prövats och befunnits vara den lämpligaste form, som under nuvarande förhållanden kan komma ifråga. Den ordinarie tjänsten i Cp 18 för chefen för byrån bör därför erhålla permanent karaktär, dock med tjänstebestämmelsen teknisk direktör. Härvid bortfaller en överingenjörstjänst i Cp 17, som stått vakant sedan den 1 juli 1947.

Överingenjörstjänsten i Cp 18 för chefen för elektrobyggnadsbyrån bör i samband härmed ändras till en tjänst som teknisk direktör i samma lönegrad.

Överingenjörstjänsten. En överingenjörstjänst i Cp 15 för föreståndaren för vattenbyggnadstekniska byråns konstruktionsavdelning inrättades den 1 juli 1947 såsom ett provisorium under sex år, under vilken tid byrådirektörstjänsten i Ca 33 på avdelningen skulle stå vakant. Av samma skäl som anförts i fråga om tjänsten som chef för byrån bör överingenjörstjänsten göras permanent. Härigenom bortfaller en vakantsatt byrådirektörstjänst i Ca 33.

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot att förordnande för ny sexårsperiod meddelas å tjänsterna som chef för vattenbyggnadstekniska byrån resp. samma byrås konstruktionsavdelning. Ej heller har lönenämnden något att erinra mot den föreslagna tjänstetiteln teknisk direktör.

Även jag tillstyrker styrelsens förslag med den av statens lönenämnd angivna begränsningen till en sexårsperiod beträffande tjänsterna på vattenbyggnadstekniska byrån. Mot tjänstetiteln teknisk direktör för cheferna för nämnda byrå och elektrobyggnadsbyrån har jag icke något att erinra.

Av departementschefen avstyrkta förslag. Vattenfallsstyrelsen har vidare hemställt om uppflyttning av följande tjänster, nämligen

2 byråchefstjänster, kommersiella resp. juridiska byrån, från Ca 37 till tjänster som ekonomidirektör resp. direktör och chefsjurist i Cp 16.

1 driftdirektörstjänst, driftbyrån, från Cp 15 till Cp 16,
1 förrådsdirektörstjänst, förrådsbyrån, från Cp 13 till Cp 15,
1 byråchefstjänst, kanslibyrån, från Ca 37 till tjänst som direktör och personalchef i Cp 15,

2 avdelningsdirektörstjänster, den ena på vattenbyggnadstekniska byråns utredningsavdelning och den andra på elektrobyggnadsbyråns stationsavdelning, från Cp 13 till överingenjörstjänster i Cp 15,

1 avdelningsdirektörstjänst på rationaliseringsavdelningen från Cp 10 till överingenjörstjänst i Cp 15,

1 kanaldirektörstjänst vid Trollhätte kanalverk från Cp 10 till Cp 13,

1 byrådirektörstjänst på driftbyråns driftkontor från Cp 10 till driftchefs-tjänst i Cp 13,

7 distriktsingenjörstjänster vid Trollhätte och Älvkarleby kraftverks distriktskontor samt Motala kraftverks distributionsavdelning från Cp 10 till Cp 12 samt

5 byrådirektörstjänster på vattenbyggnadstekniska byråns mekaniska avdelning, elektrobyggnadsbyråns linjeavdelning resp. ångtekniska kontor och allmänna kontor samt driftbyråns utredningskontor.

Statens lönenämnd har icke ansett sig kunna tillstyrka, att förslagen upptagas till separat bedömande.

För egen del finner jag under hänvisning till vad jag inledningsvis anfört styrelsens ifrågavarande förslag icke föranleda annat uttalande från min sida än att jag för närvarande icke är beredd att tillstyrka desamma.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag föreslagit bör i den av riksdagen fastställda personalförteckningen tjänsterna byggnadsöverdirektör och överingenjör, bägge i Cp 18, utbytas mot två tjänster som teknisk direktör i samma lönegrad.

Hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att i de av riksdagen fastställda personalförteckningarna för post- och telegrafverken, statens järnvägar och statens vattenfallsverk vidtaga de ändringar, jag i det föregående förordat;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att å övergångsstat uppföra de tjänster och utfärda de övergångsbestämmelser i övrigt, som vid genomförandet av berörda förslag må erfordras.

Kungl. Maj:ts proposition nr 198.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Dagmar Bruno.